

No: 152 - Mahreç İşareti

UŞAK HALISI

Tescil Ettiren

UŞAK TİCARET VE SANAYİ ODASI

Bu coğrafi işaret, 16.05.2011 tarih ve 27936 sayılı Resmi Gazetede ilan edilmiştir. 555 sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname' nin 12 nci maddesi gereğince 07.01.2010 tarihinden geçerli olmak üzere tescil edilmiştir.

Değişiklik İlanı:

01.02.2019 tarih ve 46 sayılı bülten

Tescil No	: 152
Tescil Tarihi	: 07.02.2012
Başvuru No	: C2010/004
Başvuru Tarihi	: 07.01.2010
Coğrafi İşaretin Adı	: Uşak Halısı
Ürün Adı	: Halı
Coğrafi İşaretin Türü	: Mahreç işareti
Tescil Ettiren	: Uşak Ticaret ve Sanayi Odası
Tescil Ettirenin Adresi	: Kurtuluş Mah. İsmetpaşa Cad. Çakaloz Sok. No:1 K:4 Merkez UŞAK
Coğrafi Sınırı	: Uşak
Kullanım Biçimi	: Markalama

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

15.yy.dan itibaren Avrupa’da ünlenmeye başlayan Uşak halılarının iki ana tipi madalyonlu Uşak halıları ile yıldızlı Uşak halılarıdır. Madalyonlu Uşak halıları daha önemli bir grup olarak XVIII. yüzyıl içinde de gelişmiş, 10 metreye kadar uzun olanları yapılmıştır. Orta ekseninde yuvarlak, yanlarda sivri dilimli madalyonların sıralanmasından ibaret ve sonsuzluğa işaret eden kompozisyona sahiptir. Sonsuz örnek halinde sıralanmış madalyonlardan kesilmiş bu kompozisyon düzeninde, ancak madalyonlar bazen oval, bazen yuvarlak olarak değişmiş, sıralanışta zeminin boyutları farklı da olsa bir değişme olmamıştır. 16. yy. dan başlayıp 18. yüzyıl ortalarına kadar devam eden madalyonlu uşakların en iyi cinsleri, sarı çiçeklerle doldurulmuş lacivert zemin üzerine koyu kırmızı ve mavi madalyonlulardır. Kırmızı zeminliler daha zengindir ve madalyonları hep lacivert olur. Umumiyetle yünden yapılmış, çözüde bazen pamuk kullanılmıştır. Kırmızı, lacivert ve parlak sarı hâkim renkler olup, ikinci derecede yeşil, mavi renkler, konturlarda siyah kullanılmış, üç asıl, iki yardımcı renkle zengin dekorlar meydana gelmiştir. Yıldızlı Uşak halıları sayıca daha küçük bir ip olup, sekiz kollu yıldızlarla küçük baklava biçimindeki madalyonların kaydırılmış eksenler üzerinde alternatif sıralanmasını gösterir. Bunlar orta boy halılardır, dört metreden uzun olanları pek azdır. Daima kırmızı zemin üzerine sekiz köşeli yıldız madalyonlar ve küçük baklavalar koyu mavi ekleri meydana getirir. Bunlarda halının ortası belirtilmez ve madalyonların sonsuz örneğe bağlandığı açıkça bellidir. Bazen zemin, mavi madalyonlar kırmızı renkte olabilir. Madalyonların içi sarı ve kırmızı palmet ve çifte Rumilerle dolgunlaşmış, zemin köşeli dallar ve çok renkli çiçeklerle bezenmiştir.

Halı Tipi	Uşak
Kalite	25*40 ile 25*50 arası
Dm ² 'deki ilme	675 ile 2000
Düğüm tarzı	Türk Düğümü (Uşak Çift Düğüm)
Hav Yüksekliği	5 ile 7 mm arası
Malzeme Sarfıyatı:	
a) İlme	5.000 g/m ² ile 8.000 g/m ²
b) Çözgü Yün	800 g/m ² ile 1.500 g/m ²
c) Çözgü Pamuk	900 g/m ² ile 1.700 g/m ²
d) Atkı Yün	250 g/m ² ile 500 g/m ²
e) Atkı Pamuk	300 g/m ² ile 700 g/m ²

İlme, atkı ve çözgü de kullanılacak olan hammaddenin ağırlığı ve büküm şekilleri dm² ye atılması gereken 675 – 2000 arasındaki düğüm sayısına göre ayarlanmaktadır. Halının en büyük ayırt edici özelliği ise halı üzerinde bulunan motifleridir.

Üretim Metodu:

Aşağıdaki iplik türleri kullanılmak üzere :

- a- El Eğirmesi İplik : Çıkrık, ığ, kirman, eğirme ve bükmede kullanılan aletlerle yapılan ilme, çözgü ve atkı
- b- Yarı Kamgarın İplik: Kirman İpi (Elipi) tekniğinde yapılan ilme, çözgü ve atkı

Hammaddesi %100 yün olan 10 cm. elyaf uzunluğunda, 30 mikron kalınlığında olup 600 °C sıcak su ile artılmış, halı dokumasında kullanılan ip.

Yarı kamgarında yün elyafların temiz olması için 5,6 defa işleminden geçirilir. Yün elyaf uzunluğu en az 10-11 cm uzunluğunda olup yün elyaflar birbirlerine paralel dümdüz taranarak tops haline getirilir, hazırlanan toplardan düzgün, kaliteli, sağlam iplik elde edilir. Yapılan iplik çok temiz olmasından dolayı boya alması daha kolay olur.

Boya işleminde iki tür boya kullanılmaktadır :

a-Kök Boyası: 600°C'de doğal sabunlarla yıkanan ipe krem tartar ve şap verilerek bir gün bekletilir. Bu süreç sonunda ortaya çıkan ip 1 gün boyunca bitki özlü boyalarla boyanır.

b-Metal Kompleks Boya: 600°C'de doğal sabunlarla yıkanan ipe boya maddesi ve asetik asit verilerek ip boyanır. Süreci takribi iki saattir.

Kullanılan iki boyanın özelliği insan vücuduna zarar vermeyen ve kanserojen madde içermeyen boyalar olmasıdır.

Motiflerin sıralanışları yün malzemeden ve Türk düğümü ile yapılmıştır. Türk düğümü simetrikdir. Halıdaki düğüm sırasını oluşturan düğümler iki bağımsız çözgü arasından geçirilir ve bu iki çözgüye ilinir. Geometrik motiflerin yerini bitkisel motifler ve özellikle bu grup halılar için karakteristik olan madalyon almıştır. Madalyon şekli Türk halılarında ilk defa 16. yüzyılda kullanılmaya başlamıştır. On metreye varan madalyonlu halılar, büyük orta madalyonun altında ve üstünde birer, yanlarda ikişer kesik, madalyonla sonsuzluğa işaret eden bir örnek gösterir.

Yıldız örneğindeki madalyonlarla baklavaların alternatif sıralanmasını gösteren yıldızlı Uşaklarda sonsuz örnek daha belirlidir.

Dokuma esnasında halının boyutlarına bağlı olarak uzunlukları değişen demir tezgâhlar kullanılır.

Coğrafi Sınır İçerisinde Gerçekleşmesi Gereken Üretim, İşleme ve Diğer İşlemler:

Uzun yıllardır bilinen ve yöre adı ile özdeşleşmiş üründür.

Denetleme:

6769 Sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'nun 49 uncu maddesine istinaden, başkalarının aynı ürünü üretimlerinin teknik özelliklerine uygunluğunun denetimi, Uşak Ticaret ve Sanayi Odası koordinatörlüğünde; Uşak Üniversitesi, Uşak İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ve Uşak Ticaret ve Sanayi Odasının görevlendireceği ürün hakkında bilgi sahibi birer kişiden oluşan toplam üç kişilik denetim mercii tarafından yılda bir defa ve şikâyet halinde, şüphe üzerine ve ihtiyaç duyulduğunda ise her zaman denetim kriterleri kapsamında denetimleri yapar ve coğrafi işareti haksız ve kurallara aykırı kullananlar hakkında gerekli kanuni yollara başvurur. Denetime ilişkin raporlar Uşak Ticaret ve Sanayi Odası tarafından Türk Patent ve Marka Kurumuna her yıl gönderilir.

Uşak Halısı için metre kare başına düşen ilmek sayısı, dokumada kullanılan düğüm tarzı, kullanılan iplik ve boya özellikleri, üretilen halının motif ve desen özelliklerinin yukarıda belirtilen koşullara uygunluğunun denetimi yapılır.